

"Prelude Eternity-Selfportrait", Viel Bjerkeset Andersen.

FOTO: BENGT-ÅKE PERSSON

Att spåra verklighet och dröm

KONST

After Vertigo

Viel Bjerkeset Andersen, Rita Jokiranta

Kulturens hus, Luleå

Pågår t o m 5 december

Hur fångar man det ogripbara? De där tillstånden som rör sig mellan verklighet och dröm, de undflyende gränserna av existensen och vår förgänglighet?

Att gestalta det flyktiga i stadierna mellan tingens tillstånd tycks närmast vara en visuell form av alkemi. Ett omöjligt uppdrag. Ändå är det just det som Viel Bjerkeset Andersen och Rita Jokiranta ger sig i kast med i sin utställning *After Vertigo*, som är en fortsättning på konstprojektet *In The Circles Of Vertigo* som visats i Bergen, Helsingfors och Göteborg.

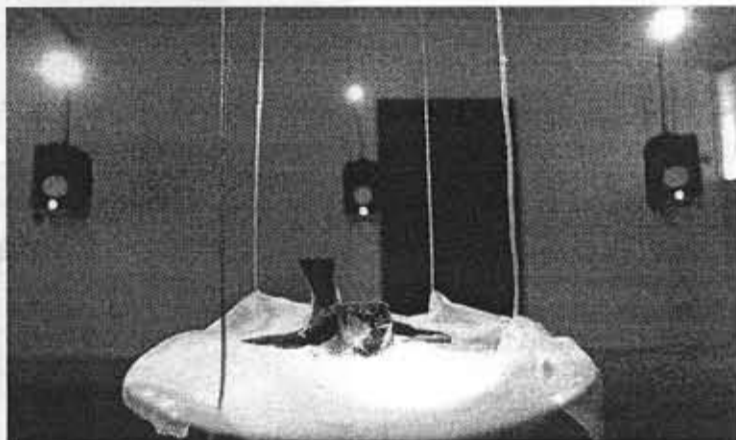
Det är två ganska skilda konstnärskap som möts kring tematiken och de har olika inriktningar, vilket också märks i deras undertitlar *Passing Presence* och *Tracing Real*.

Viel Bjerkeset Andersen tar sitt avstamp i skulpturen och installationen när hon gestaltar sina verk i *Passing Presence*.

Och de centrala verken i utställningen kretsar kring vår förgänglighet och många har den talande titeln *Prelude for Eternity*-förspel till evigheten.

Till sin hjälp har hon tagit gråsparven som en bärande symbolik för vad som kan hända när vi blickar bortom vårt nu. Den finns både död och fjättrad i en "glasbubbla" och serverad uppstoppad på ett fat i en ljudinstallation som startar när man rör sig innanför högtalarna som placerats i en cirkel runt den uppstoppade gråsparven.

Här finns också två videoverk, *Pulse + Prelude for*

"Prelude for Eternity - Transitory Circuits", Viel Bjerkeset Andersen.

Eternity-Discharging Thoughts och *Moving Point + Prelude for Eternity-Pledge*, samt den skulpturala bildsviten *Transitory Moments-Drop, Blow, Contact*.

Den sistnämnda blir dock apart från de övriga verken. Här har Bjerkeset Andersen valt att gestalta den flyktiga röken i solid, vitlackerad metall. Det blir nästan en antites till bildernas och ljudens flyktighet. Det har med materialets karaktär att göra - den där tvärstumma plåten som saknar rökens undflyende karaktär.

Starkast är Bjerkeset Andersens ljudinstallation *Prelude for Eternity-Transitory Circuits*. Här sammanfaller ett klassiskt memento mori motiv à la Holländskt stillebenmåleri från 1600-talet med den moderna teknikens möjligheter i ett poetiskt verk som blir en påminnelse till mänskligheten om vår egen dödlighet.

Rita Jokiranta presenterar sex videoverk på skärmar och två stora projektioner under den samlande titeln *Tracing Real*.

Titeln är talande. Det hon sysslar med är ett slags spårande

av verkligheten, eller undersökande av den. För vad är det vi ser egentligen på skärmarna? Och är det givet att det vi ser verkligen är verkligheten?

Här blandas estetiskt vackra bilder av vatten som skulle göra Zorn grön av avund med stadsscenerier, fyrverkerier och flygplan som monotont sveper över skärmen gång på gång.

Det smyger sig också in en osäkerhet i läsandet av Jokirantas bildspråk. Konnotationen som uppstår mellan de vardagliga hemvideobilderna på flygplan i luften och de grönaktiga fyrverkerierna i verket *Fighting the Evil* leder oundvikligen tanken till 9/11 och de grönaktiga explosionsbilderna som vi såg från Irakkriget på nyheterna.

Samtidigt finns det stundtals estetiska kvalitéer i videoverken som gör dem närmast meditativa, även om Jokirantas avsikt varit att oro sin publik med de mångtydiga referenser hon skapar för sin publik.

Men den dubbelheten i verken är knappast en svaghet.

PATRIK BOSTRÖM

Intressant efter yran

Viel Bjerkeset Andersen
Rita Jokiranta
Konsthallen, Luleå

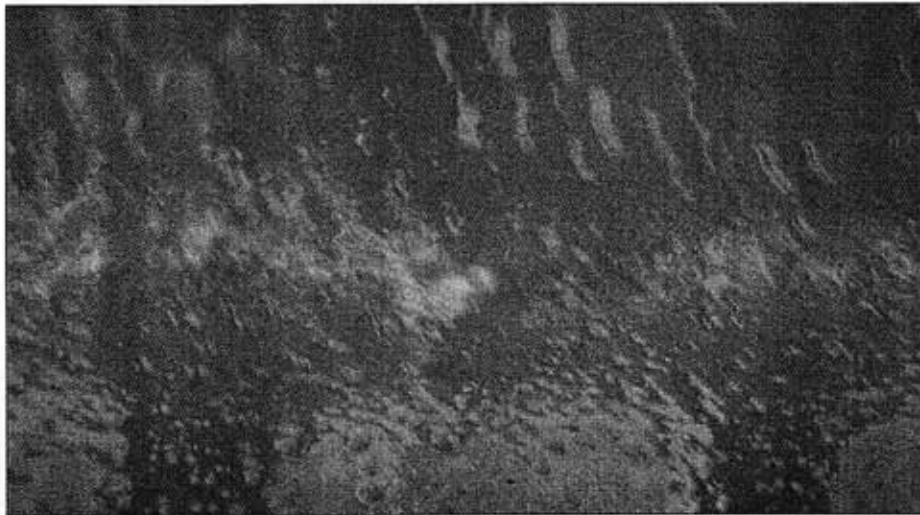
konst

DEN HELIGE FRANCISKUS älskade alla Guds skapelser och de älskade honom. Enligt legenden predikade den helige Franciskus även för de blygsamma sparvarna som lär ha tystnat när han talade. Sparven, och särskilt gråsparven är en kristen symbol för ödmjukhet. Det hela blir lite dubbelt, precis som det mesta i livet, då den kristna agapekärleken, den osjälviska kärleken, möter Eros mer köttsliga eftersom samma fågel i den grekiska mytologin är kärleksgudinnan Afrodites fågel.

Sparven har huvudrollen i Viel Bjerkeset Andersens intressanta installation *Prelude for Eternity - Transitory Circuits* i hall 1 på konsthallen i Luleå. Det är ett verk som vill påminna om vår dödlighet, ett förspel, för att låna en metafor av Karl Vennberg, till den stumma evighet vi alla en gång skall pensioneras till.

PÅ ETT UNDERIFRÅN be-lyst, fritt hängande, litet of-ferbord ligger en uppstoppad, till synes undergiven, gråsparv med utbredda vingar. Det finns något väd-jande i kroppsställningen som om den bad för sitt liv. Runt det lilla altaret hänger ett antal högtalare kopplade till rörelsedetektorer som aktiveras när besökaren rör sig i rummet.

Ur högtalarna strömmar olika ljud och röster som ekar in och ut och skapar en föränderlig ljudbild som vi med vår blotta närvaro bidrar till. Det blir en sinnebild för något utbytbar och förgängligt, lika efemärt som de rökslingor själva konsten i laserskuret stal

RANDOMLY. Like unconsciously. Rita Jokiranta.

ALL MY TEARS. Rita Jokiranta.

försöker föreviga i verket *Transitory moments - Drop, Blow, Contact* som hänger på hallens ena kortvägg. Livet som en rök, en illusion, liksom hinduismen beskriver det med bilden av Mayas slöjor, "ett spel" som bakom den skenbara mångfalden döljer en sann verklighet.

DENNA TANKE LIGGER ny-platonismen nära och därmed även kyrkan och Franciskus. Andersens bidrag i den tvådelade utställning som nu visas på konsthallen heter, fritt översatt "Efter yran - Förfluten närvaro" och ger många tankar om livets förgänglighet och vår vanmakt inför evighetsbegreppet samtidigt som hon i viss mån blottlägger språket

och konstens oförmåga be-träffande gestaltning av det- ta ogripbara.

Andersen har tillsam-mans sin medutställaren i hall 2, Rita Jokiranta, funnit en konstnärlig samsyn runt denna tematik.

Jokirantas bidrag heter fritt översatt "Efter yran - Spårande verkligheten" och består av en tvådelad video-projektion samt sex olika vi-deor visade i monitorer. Sannantaget eftersträvas en helhet av alla kalejdosko-piska brottstycken som synes representera intryck i tillvarons stora flöde.

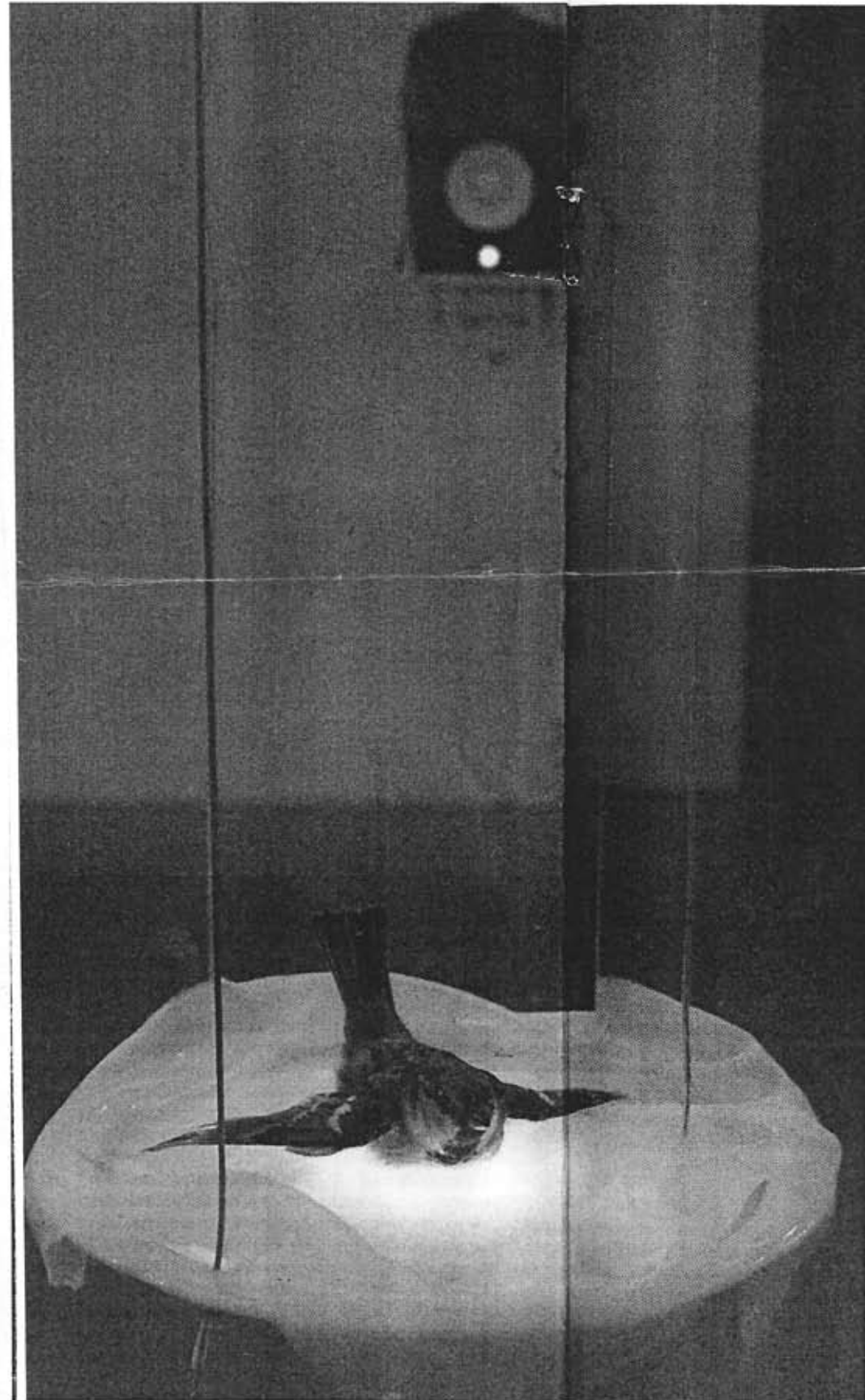
Filmerna och projektio-nerna består av loopar, ut-snitt, som förtydligar det vi-suella och estetiska uttryck-et. Slagregnet som piskar

mot fönsterrutan i *All my tears* eller biltvättens spän-nande vattenrörelser sedda inifrån kupén i *Randomly, li-ke unconsciously*. De blåfär-gade vackra vågspelet i *Background* pågår samtidigt som fyrverkerierna eller bombanfallen pågår i *Fighting de Evil*.

Utsnittens förtydligande störs emellertid och mot-verkas hela tiden av bruset från intilliggande bilder. Det är en företeelse av sin tid, ett zappande mellan de vi-suella intrycken, och det är väl det som är meningen.

Jag får samma känsla som jag upplever när jag tittar på tv:s kabelkanaler eller lyssnar på marknadsanpassade mediemoguler. Det är myckenhet som är det viktiga, inte egentligen vad som sägs. I en tid när nyliberaler och andra konservativa prokla-merat historiens slut, för-svinner även vikten i de konstnärliga utsagorna, be-rättelserna och utopierna. Då har den totala nivelle-ringen gjort sin entré. Då be-hövs heller inga utställning-ar det räcker med att titta ut genom fönstret.

Bertil Sundstedt

PRELUDE FOR ETERNITY. Viel Bjerkeset Andersen.